

Keşfet, Yarat, Topluluğu Geliştir

Okul yöneticileri için sosyal ve duygusal becerilerin geliştirilmesine
yönelik pratik çözümler

Sigita Girdzijauskienė, Mindaugas Kazlauskas, Mamerta Ralytė,
Stina Lindbad, Lotta Carlegard, Anna Alden, Mürsel Koca, Burak Delier,
Akvilė Girdzijauskaitė, Laura Stašaitytė

Vilnius

2026

Erasmus+ Okul Eğitiminde İşbirliği Ortaklıkları Projesi:

EmpowerED: Açık Hava Eğitimi ve Sanat Yoluyla Sosyal-Duygusal Öğrenmeyi Geliştirmek

Proje No 2024-1-LT01-KA220-SCH-000253448

Ortaklar:

Vilnius Üniversitesi (Litvanya)

Miško Briedžio mokykla, MB (Litvanya)

L2 Consulting AB (İsveç)

Uppsala Kommun (İsveç)

Sakarya Üniversitesi (Türkiye)

Sigita Girdzijauskienė, Mindaugas Kazlauskas, Mamerta Ralytė, Stina Lindbad, Lotta Carlegard, Anna Alden, Mürsel Koca, Burak Delier, Akvilė Girdzijauskaitė, Laura Stašaitytė

Avrupa Birliği tarafından eş-finance edilmektedir. Bununla birlikte, ifade edilen görüş ve fikirler yalnızca yazar (lar)a aittir ve Avrupa Birliği'nin veya Ulusal Ajans'ın görüşlerini yansıtmamaktadır. Avrupa Birliği ve Ulusal Ajans, bu içerikten sorumlu tutulamaz.

© Copyright 2026 EmpowerED

İçindekiler

Giriş	4
Sosyal-duygusal yeterlikler ve bunların geliştirilmesi	5
Sosyal ve duygusal yeterliklerin gelişimi için açık hava pedagojisi ve sanatsal ifade.	7
Sosyal ve duygusal öğrenme ile okulun sürdürülebilir gelişimi	8
Sosyal-duygusal yeterliklerin geliştirilmesine yönelik sürdürülebilir uygulamalar ve okul yöneticilerinin rolü	9
GÜNLÜK OKUL FAALİYETLERİNDE SOSYAL-DUYGUSAL YETERLİKLERİN GELİŞTİRİLMESİ	10
I. KURUMSAL EYLEMLER	12
1. eylem: Ortak sosyal ve duygusal öğrenme vizyonunun okul topluluğuna iletilmesi	12
2. eylem: Uluslararası sosyal-duygusal yeterlik eğitimleri aracılığıyla personel yeterliklerinin güçlendirilmesi	13
3. eylem: Sosyal-duygusal yeterliklerin geliştirilmesi sürecini izlemek için okul verilerinin kullanılması	15
II. OKUL TOPLULUĞUNUN KATILIMI	16
4. eylem: Tüm okulu kapsayan bir sosyal-duygusal yeterlik geliştirme etkinliği düzenlemek (örn. “Duygular Fuarı”)	16
5. eylem: Yaratıcı topluluk projeleri aracılığıyla sürdürülebilirliğin entegre edilmesi (örn. “Atık Sergisi”).	17
III. SOSYAL VE DUYGUSAL ÖĞRENMENİN ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNE ENTEGRASYONU	18
6. eylem: Tematik sosyal ve duygusal haftaların düzenlenmesi	18
7. eylem: Yapılandırılmış değerlendirme uygulamaları (“Duygu Günlükleri”)	20
8. eylem: Akran mentorluğunun uygulanması	21
IV. ALTYAPININ GELİŞTİRİLMESİ	22
9. eylem: Sosyal ve duygusal öğrenme bahçesinin oluşturulması	22
10. eylem: Okul ortamında sosyal ve duygusal öğrenme için değerlendirme mekânlarının oluşturulması	23
Kaynakça	25
Yazar Biyografileri	26

Giriş

Okul insanın bütünsel bir şekilde uyum içinde geliştiği bir yer olmalıdır: Yalnızca zihnin değil; duyguların, ilişkilerin, yaratıcılığın ve çevreyle kurulan bağın da geliştiği bir ortam. Çocukların ve gençlerin sürekli değişen zorluklarla karşı karşıya kaldığı günümüz dünyasında, sosyal ve duygusal yeterlikler akademik başarılar kadar önemlidir. Bununla birlikte, bu beceriler çoğu zaman ikinci planda kalmakta, yerini akademik bilginin ölçülmesine, yazılı sınavlara ve testlere bırakmaktadır. Bu bağlamda canlı ve deneyimsel öğrenme biçimleri olarak sanat ve açık hava eğitimi, duygular, ilişkiler, yaratıcılık ve bilgi edinme arasındaki dengeyi yeniden kurmanın etkili bir yolu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Vilnius Üniversitesi, ortakları Miško Briedžio Okulu (Litvanya), L2 Consulting AB (İsveç), Uppsala Kommun (İsveç) ve Sakarya Üniversitesi (Türkiye) ile “EmpowerED: Açık Hava Eğitimi ve Sanat Yoluyla Sosyal-Duygusal Becerileri Geliştirmek” (No. 2024-1-LT01-KA220-SCH-000253448) başlıklı Erasmus+ projesini yürütmektedir. Projenin amacı, öğretmenlerin ortaokul ve lise öğrencilerinin sosyal-duygusal yeterliklerini geliştirme yetkinliklerini deneyimsel öğrenim yöntemleri -sanat ve açık hava pedagojisi ilkelerinin birleşimi- yoluyla güçlendirmektir.

Proje kapsamında öğretmenlere yönelik bir kitap [hazırlanmıştır](#) (“Keşfet, Yarat, Geliş. Açık Hava Eğitimi ve Sanat Yoluyla Sosyal-Duygusal Öğrenmeyi Geliştirmek”). Bu kitapta, sanat ve açık hava eğitimi yoluyla ortaokul ve lise öğrencilerinin sosyal ve duygusal yeterliklerini geliştirmeye yönelik etkinlikler sunulmaktadır. Ancak araştırmalar, öğretmenlerin kendi sosyal ve duygusal yeterliklerinin öğrencilerin katılımı, iyi oluşu ve öğrenme başarılarıyla yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca, bulgular öğretmenlerin kendi sosyal ve duygusal yeterliklerinin güçlendirilmesinin onların iyi oluşunu, mesleki etkililiğini ve sınıf iklimini iyileştirdiğini, bunun da öğrenciler üzerinde olumlu etkiler yarattığını göstermektedir. Bu nedenle, sosyal-duygusal yeterliklerin geliştirilmesi ve öğrenilmesi sürecine tüm okul topluluğu dâhil olmalıdır.

Bu yayın, okul topluluğundaki değişime katkıda bulunmak amacıyla okul yöneticilerine yardımcı olmak için hazırlanmıştır. İlerleyen sayfalarda doğadaki deneyimler ve yaratıcı etkinlikler aracılığıyla öğretmenlerin ve öğrencilerin birlikte kendilerini tanımayı, başkalarıyla ilişki kurmayı ve kendilerini çevreleyen dünyayla uyum içinde yaşamayı öğrendikleri ortamlar oluşturmak için fikirler sunuyoruz. Burada tanıtılan etkinlikler daha ileri yaratıcı çalışmalar için ilham olması amacıyla geliştirilmiştir; her okulun ihtiyacına göre istenilen sırayla ve ölçekte uygulanabilir.

Projede çalışırken bilgi, deneyim ve yaratıcılıkları paha biçilmez olan meslektaşlarım Mindaugas Kazlauskas, Akvilė Girdzijauskaitė, Mamerta Ralytė, Laura Stašaitytė, Stina Lindbad, Lotta Carlegard, Anna Aldén, Mürsel Koca ve Burak Delier’e içtenlikle teşekkür ederim.

Proje Yöneticisi

Sigita Girdzijauskienė

Sosyal-duygusal yeterlikler ve bunların geliştirilmesi

Türkiye Eğitim Sistemi sosyal ve duygusal becerileri “Benlik Becerileri”, “Sosyal Yaşam Becerileri” ve “Ortak/Bileşik Beceriler” olarak üç bileşen altında ele almıştır. Bu beceriler ayrı bir içerik veya öğrenme çıktısı olarak değil, müfredatın tamamını kapsayan ve müfredattaki diğer becerilerin gelişimini destekleyen bir beceri seti olarak işlev görür. Bunun yanında öğrenim bütüncül bir süreç olarak tasavvur edilmiş sosyal-duygusal öğrenme becerilerini geliştirmeye yönelik öğretim uygulamalarının öğretmenleri, öğrencileri, okul yöneticilerini, velileri ve diğer paydaşları kapsayacak şekilde planlanması öngörülmüştür. Dinamik bir yapıda işleyen bu modelin, okulların idari kadroları ve öğretmenlerce, öğrencilerin bireysel farklılıklarına, okul ve ortam koşullarına, zamanın ruhuna ve geleceğin beklentilerine göre uyarlanması beklenmektedir.

Sosyal ve duygusal yeterlikler duyguları tanıma ve yönetme, sorunları etkili biçimde çözme ve başkalarıyla olumlu ilişkiler kurma becerileridir. Bu beceriler hem çocuklar hem de yetişkinler için gereklidir. Bilim insanları tarafından kurulan Akademik, Sosyal ve Duygusal Öğrenme İşbirliği Kuruluşu CASEL (İng. Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning), bütüncül kişilik gelişimi için temel olan beş ana sosyal ve duygusal yeterlik grubunu belirlemiştir (CASEL, 2020):

Öz farkındalık – kendi duygularını, değerlerini, düşüncelerini ve bunların davranışlarını nasıl etkilediğini anlama becerisidir. Öz farkındalık, kişinin güçlü ve zayıf yönlerini fark etmesini, özgüvenini ve iyimserlik düzeyini kapsar.

Öz yönetim – farklı koşullarda kişinin duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını etkili biçimde yönetme becerisidir. Bu, stres yönetimini, dürtü kontrolünü, kendini motive etmeyi kapsadığı gibi kişisel ve akademik hedeflere ulaşmak için disiplinli olmayı içerir.

Sosyal farkındalık – empati kurma ve diğer insanların durumunu anlama, farklı kültürlerle ait sosyal ve etnik normları ve davranış özelliklerini kabul etme becerisidir. Sosyal farkındalık, başkalarına karşı sorumluluk duygusunu teşvik eder.

İletişim becerileri – farklı kişiler veya gruplarla dostane ilişkiler kurma ve sürdürme becerisidir. İletişim becerileri; işbirliği yapabilmeyi, çatışmaları yapıcı biçimde çözebilmeyi, uygunsuz sosyal baskıya direnebilmeyi ve başkalarına yardım sunabilmeyi kapsar.

Sorumlu karar alma – kişisel ve sosyal ilişkilerde yapıcı ve ahlaki normları ihlal etmeyen kararlar alma becerisidir. Bu, sorumluluk üstlenmeyi, sorunları belirleme ve çözme becerisini içerir.

Sosyal ve duygusal öğrenme, eğitimin ve insan gelişiminin ayrılmaz bir parçasıdır. Sosyal-duygusal öğrenme gençlerin ve yetişkinlerin kimliklerini oluşturmak, duygularını yönetmek, kişisel ve ortak hedeflere ulaşmak, empati hissetmek ve göstermek, ilişkileri sürdürmek ve sorumlu, şefkatli kararlar almak için gerekli bilgi, beceri ve tutumları edinmelerine ve uygulamalarına yardımcı olur (Weissberg ve ark., 2015).

Joseph A. Durlak ve meslektaşları (2011), farklı yaş gruplarından 270.034 öğrencinin öğrenim gördüğü 213 okulu kapsayan sosyal-duygusal öğrenme programlarının etkisine ilişkin kapsamlı bir meta-analiz gerçekleştirmiştir. Araştırmada kontrol gruplarıyla karşılaştırıldığında program katılımcılarının sosyal ve duygusal becerilerinin önemli ölçüde geliştiği, katılımcıların öz değerlendirilmelerinin ve okul etkinliklerine katılımlarının anlamlı biçimde arttığı, notlarının iyileştiği ve sorunlu davranışların azaldığı belirlenmiştir.

Bu bilimsel araştırmalarda programlar ilgili okulların öğretmenleri tarafından yürütülmüştür. Bu da önemli bir bulguya işaret etmektedir: Öğrencilerin sosyal ve duygusal yeterliklerini geliştirirken uzmanların davet edilmesi zorunlu değildir; okul öğretmenleri bunu etkili biçimde uygulayabilmektedirler. Ancak, sosyal ve duygusal öğrenmenin eğitim uygulamalarına ve sınıf kültürüne başarılı biçimde entegre edilmesini sağlamak için öğretmenlere uygun eğitimlerin ve sürekli desteğin sunulması gereklidir.

Sosyal ve duygusal öğrenmenin okul programlarına başarılı biçimde entegre edilmesi, öğrencilerin akademik başarılarını, davranışlarını ve duygusal iyi oluşlarını geliştirir; aynı zamanda daha elverişli bir öğrenme ortamı oluşturur. Öğretmenler sosyal-duygusal öğrenme programlarının uygulanmasında temel bir rol oynar; çünkü öğrencilerle doğrudan iletişim kurar ve onların sosyal ve duygusal yeterlikler geliştirmelerine yardımcı olabilirler.

Dolayısıyla sosyal ve duygusal yeterliklerin geliştirilmesi, yalnızca öğretim ile ilgili olmayıp, topluluk ilişkilerini ve okul yaşamının tamamını kapsamaktadır. Bu anlamda sosyal ve duygusal yeterlikler çağdaş bir okulun ayrılmaz parçaları hâline gelmişlerdir.

Sosyal ve duygusal yeterliklerin gelişimi için açık hava pedagojisi ve sanatsal ifade

Doğadaki deneyimler ve yaratıcı etkinlikler aracılığıyla öğrencilere ve öğretmenlere kendilerini daha iyi tanıma, başkalarıyla ilişki kurma ve çevrelerindeki dünyaya karşı sorumluluk duygusu geliştirme olanağı sunulur. Eğitim okul bahçesine, doğal ya da kültürel bir ortama taşındığında öğrenme toplulukla daha ilişkili hâle gelir; daha fazla duyu sürece dâhil olur ve daha çok çeşit beceri güçlenir. Bunun yanı sıra, fiziksel aktivite artar; fiziksel aktivitenin beden ve ruh sağlığına yönelik faydaları ise yaygın biçimde bilinmektedir.

Açık hava eğitimi özgün deneyimler ve sonrasında bu deneyimler üzerine düşünmeye/değerlendirme yapmaya dayanan bir eğitim yaklaşımıdır. Açık hava eğitiminin çocukların ve gençlerin gelişimi, sağlığı ve iyi oluşu için yararlı olduğu giderek daha geniş ölçüde kabul görmektedir (Becker ve ark., 2017; Mann ve ark., 2021). Kuşkusuz yetişkinler de aynı yararlardan faydalanmaktadır. Açık hava eğitimi şunlara katkı sağlar:

Özgüven ve sebat: Doğanın sakinleştirici etkisi dikkatin daha uzun süre korunmasına yardımcı olur. Bu, özellikle dikkat güçlüğü yaşayanlar için önemlidir.

Dayanıklılık ve risk değerlendirme becerileri: Açık havada ortaya çıkan zorluklar, sorumlu kararlar alma becerisini geliştirir ve güçlükler karşısında dayanıklılığı artırır.

Sosyal bağların güçlenmesi: Ortam değişikliği, etkili olmayan davranış kalıplarını değiştirmek için uygun koşullar yaratır, empatiyi geliştirir ve işbirliğini teşvik eder.

Daha derin öğrenme: Tüm duyuların sürece dâhil edilmesi, daha derin bir anlayışın oluşmasına yardımcı olur; bu da öğrencilerin akademik becerilerine güvenini ve karmaşık problemleri çözme yetilerini güçlendirir.

Bedensel ve ruhsal sağlık: Hareket ve dinlenme doğal biçimde gerçekleşir ve tutarlı şekilde teşvik edilir.

Pozitif grup dinamikleri: Açık havada öğrenme sürecinde yeni roller, ilişkiler ve işbirliği biçimleri ortaya çıkar.

Sanatsal ifade yoluyla eğitim, estetik ya da “güzel yapma” kaygılarının ötesinde öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini sistematik biçimde geliştirmek için etkili bir yöntemdir. Sanatsal ifade sosyal bilimler, doğa bilimleri ya da dil dersleri gibi alanlara entegre edildiğinde sosyal konulara ilişkin anlayış derinleşir ve kapsayıcı bir öğrenme ortamı oluşturulur. Araştırmalar sanatsal etkinliklere düzenli olarak katılan öğrencilerin daha iyi akademik sonuçlar elde ettiğini, eğitim sürecine daha fazla katılım gösterdiğini ve daha güçlü kişilerarası ilişkiler kurduğunu göstermektedir (Catterall ve ark., 2012; Winner ve ark., 2013).

Sanatsal etkinlikler, öğrencilere karmaşık duyguları keşfetmeleri ve adlandırmaları için güvenli bir alan sunar, böylece öz farkındalık güçlenir. Ortak sanatsal projeler uzlaşma, aktif dinleme ve farklılıkları saygıyla kabul etme becerisini geliştirir; bu da sosyal olgunluğa katkıda bulunur. Sanatsal süreçlerin stresi azaltması ve grup dinamiklerini iyileştirmesi daha kapsayıcı ve olumlu bir öğrenme ortamı oluşturulmasına katkı sunar.

Yaratıcı faaliyetler adalet, sorumluluk ve kimlik üzerine iletişimi mümkün kılar. Bunlar, okulun demokratik misyonunun temelini ve değerler eğitiminin önemli bir parçasını oluşturur.

Açık hava eğitimi ve sanatsal faaliyet birleştirildiğinde birbirlerini güçlendirirler: Doğadaki deneyimsel öğrenme, sanatın algılama ve farkındalığa çağıran ifade edici yaklaşımıyla buluşur. Birlikte, öğrencilerin akademik, sosyal, duygusal ve sağlık açısından gelişebileceği, düşünmeye, duygulara, ilişkilere ve bilgiye yer açan bir öğrenme ortamı oluştururlar.

Sosyal ve duygusal öğrenme ve okulun sürdürülebilir gelişimi

Öğrencilerin öğrenmesi ve iyi oluşu açısından okul ortamının bütünü önemlidir. Okulda sosyal ve duygusal yeterliklerin geliştirilmesi parçalı olamaz ya da tekil girişimlerle sınırlı kalmaz; süreç, tüm okul topluluğunun tutarlı ve bütüncül katılımını gerektirir.

Sosyal ve duygusal yeterliklerin yalnızca tekil etkinlikler aracılığıyla geliştirilmediğini vurgulamak önemlidir. Bu yeterlikleri okul kültürünün tamamı şekillendirir: ilişkiler, günlük uygulamalar ve karar alma süreçleri. Bu nedenle öğretmenleri, yöneticileri, eğitim destek uzmanlarını, öğrencileri ve velileri kapsayan okul topluluğunun tümünün katılımını içeren sistematik bir yaklaşım gereklidir. Öğretmenlerin kendi sosyal ve duygusal yeterliklerinin güçlendirilmesi de en az bunun kadar önemlidir; çünkü öğretmenlerin sosyal-duygusal yeterlikleri daha olumlu bir sınıf iklimi, öğrenci iyi oluşu ve eğitim kalitesiyle doğrudan ilişkilidir (Jennings ve Greenberg, 2009; Savina ve ark., 2025). Bu nedenle okulun sürdürülebilir gelişimi için uygun çalışma koşullarının, şeffaf liderliğin ve öğretmenlerin ruh sağlığına yönelik özenin sağlanması gerekir. Okulun faaliyetleri tutarlı ve bütünlüklü olmalı, beyan edilen değerler ve hedefler günlük uygulamalara yansımalıdır.

Bu sistemik yaklaşım, sürdürülebilir kalkınma için öğrenme anlayışıyla yakından ilişkilidir. Bu anlayışta sürdürülebilirliğin ayrı bir konu olmadığı, eğitim içeriğine, değerlere, ilişkilere ve karar alma süreçlerine entegre edilen, okul yaşamının bütününe kapsayan bir ilke olduğu vurgulanır. Bu perspektifte sosyal ve duygusal öğrenme temel bir halka hâline gelir; çünkü sosyal-duygusal öğrenme sosyal sürdürülebilirlik için gerekli olan empati, sorumluluk, işbirliği ve birlikte hareket etme becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olur (UNESCO, 2020; UNESCO, 2024).

“EmpowerED” projesi (2024–2026), bu yaklaşımı açık hava eğitimi ve sanatsal ifade aracılığıyla hayata geçirmeyi önermektedir. Bu eğitim yöntemleri, sosyal ve duygusal yeterliklerin geliştirilmesi için elverişli koşullar oluşturur: Doğadaki etkinlikler stresi azaltmaya, özgüveni ve başkalarıyla kurulan bağı güçlendirmeye yardımcı olurken, sanatsal etkinlikler yaratıcılığı, kendini ifade etmeyi ve işbirliğini teşvik eder (Maller ve ark., 2006; Farrington ve ark., 2019). Bu tür etkinliklerde önemli olan sosyal ve duygusal yeterliklerin doğrudan öğretim yoluyla değil, deneyim aracılığıyla doğal biçimde gelişmesidir.

Öğretmenler için hazırlanan “Keşfet, Yarat, Geliş! Açık Hava Eğitimi ve Sanat Yoluyla Sosyal ve Duygusal Öğrenmeyi Geliştirmek” adlı kitap, öğrencilerle çalışırken uygulanabilecek somut etkinlikler sunmaktadır. Ancak uzun vadeli etki sağlamak için yalnızca öğretmenlerin uyguladığı yöntemler yeterli değildir; tüm okul topluluğunun katılımı gereklidir. Bu nedenle bu yayın, sosyal ve duygusal öğrenmenin okul yaşamına tutarlı biçimde entegre edilmesini mümkün kılacak koşulların oluşturulmasına yardımcı olmak amacıyla okul yöneticilerine ve diğer karar vericilere yöneliktir.

Bu yayında sunulan etkinlikler her okulun özel ihtiyaçları dikkate alınarak esnek biçimde uygulanabilir. Buradaki öneriler yalnızca öğrencilerin sosyal ve duygusal yeterliklerini geliştirmeyi değil, aynı zamanda tüm okul topluluğunun iyi oluşunu güçlendirmeyi, topluluk içindeki işbirliklerini geliştirmeyi ve sosyal sürdürülebilirliği oluşturmayı amaçlamaktadır.

Okul yöneticilerinin sürdürülebilir sosyal-duygusal yeterlik geliştirme uygulamalarının oluşturulmasındaki rolü

Okul yaşamına açık hava eğitimi, sanatsal ifade ve sosyal-duygusal öğrenmenin bütüncül bir şekilde entegre edilmesi, sosyal sürdürülebilirliğin stratejik belgelerde kalan bir hedef olmasının önüne geçer ve öğrencilerin günlük deneyimlerinin bir parçası haline getirir.

Bu yaklaşımın yerleşmesi için tekil projeler ya da birkaç hevesli kişinin girişimleri yeterli değildir. Tekil etkinlikleri okul faaliyetlerinin sürdürülebilir bir parçasına dönüştürmek için ortak bir okul stratejisi gereklidir. Bu stratejiyi belirlenmesi, yürütülmesi ve sürdürülmesinde okul yöneticileri merkezi bir rol oynar. Süreci bilinçli ve hedefe yönelik biçimde şekillendirebilmek için şu dört maddeden faydalanabilirsiniz:

Öncelikleri belirlemek ve gereksiz etkinliklerden vazgeçmek:

Sosyal-duygusal yeterliklerin geliştirilmesine ve genel ruh sağlığının güçlendirilmesine kaynak yaratmak için nelerden vazgeçilebileceğini ve nelerden vazgeçilmesi gerektiğini açıkça tanımlamak.

Kaynakları ve planlamayı sağlamak: Öğretmenlerin gerekli materyallere, uygun donanıma ve en önemlisi disiplinlerarası işbirliği için gerekli olan ortak planlama zamanına erişimini sağlamak.

Güvenli bir yenilik kültürü oluşturmak: “Başarısızlıkların” öğretmenlere ve öğrencilere yeni yöntemleri ve etkinlikleri deneme cesareti veren değerli öğrenme deneyimleri olarak görüldüğü bir kurum kültürü oluşturmak.

Sürdürülebilirliği sağlamak: Açık hava eğitimi ve sanat yoluyla sosyal-duygusal öğrenmenin geçici bir girişim değil, okul yaşamının doğal ve tutarlı bir parçası hâline gelmesi için ortak bir anlayış oluşturmak ve bunu hayata geçirmek.

Günlük okul yaşamında sosyal-duygusal yeterliklerin geliştirilmesi

Sosyal ve duygusal yeterliklerin geliştirilmesinin günlük okul yaşamının bir parçası hâline gelmesi için pratik çözümler geliştirmek gereklidir. Açık hava pedagojisi ilkelerinden ve sanatsal faaliyetlerden yararlanarak tüm okul topluluğunu sürece dâhil edecek sosyal-duygusal yeterliklerin geliştirilebileceği bir ortamın oluşturulmasına yönelik birkaç örnek hazırladık.

Önerilen örnekler — bundan sonra “eylemler” olarak adlandırılacaktır — haritada duraklar olarak gösterilmiştir. Haritanın kendisi ise sosyal ve duygusal yeterliklerin geliştirilmesine dayalı, sürdürülebilir bir okul kültürüne giden farklı yolları ortaya koymaktadır. Her şeyi bir anda uygulamak gerekli değildir. Küçük adımlarla ve daha fazla sayıda kişi için anlamlı olan etkinliklerden veya temalardan başlayarak öğrencileri, öğretmenleri ve diğer topluluk üyelerini sürece dâhil etmek mümkündür.

Kendiniz için açık bir hedef ya da vizyon oluşturun. Mesleki gelişim etkinliklerine katılarak, diğer okulların deneyimlerinden veya bilimsel araştırmalardan yararlanarak bilginizi derinleştirin ve başkalarına ilham vermek için çalışmalarınızı paylaşın. Değişim zaman gerektirir; ancak her adım değerlidir.

İhtiyaçlarınızı ve daha önce yaptığınız çalışmaları dikkate alarak hangi eylemleri uygulayacağınıza, bunları nasıl organize edeceğinize ve hangi sırayla yürüteceğinize karar verin. Başka bir deyişle, bu eylemleri okul geliştirme sürecinde bir ilham kaynağı ve destek olarak değerlendirin.

Eylemler, okulun bütününe kapsayan ancak farklı yönlerini yansıtan dört ana tematik alana ayrılmıştır.

Doğa Temelli Öğrenme ve Sanat Yoluyla Kendini Gerçekleştirme Yolculuğu

1

Kurumsal
düzeyde
eylemler

2

Okul
topluluğunun
katılımı

3

Sosyal ve duygusal
öğrenmenin
öğretme-öğrenme
sürecine
entegrasyonu

4

Altyapının
geliştirilmesi

I. KURUMSAL DÜZEYDE EYLEMLER

Bütünsel okul yaklaşımıyla sosyal-duygusal öğrenmenin ele alınabilmesi için okul yönetiminin öncelikleri, öğretmenlerin uyguladığı eğitim pratikleri ve planlama süreçleri arasında uyum gereklidir. Aşağıda sunulan eylemler, okul yöneticilerinin sosyal-duygusal yeterliklerin geliştirilmesini stratejik planlara, mesleki gelişim etkinliklerine veya liderlik uygulamalarına entegre etmek amacıyla uyarlayabilecekleri pratik fikirlerden yalnızca birkaç örnektir.

1. eylem: Ortak sosyal-duygusal öğrenme vizyonunun okul topluluğuna iletilmesi

Yönetimin rolü

Bu eylem, sosyal ve duygusal öğrenmeyi rastgele bir girişim olmaktan çıkarıp öğrencilerin başarıları, iyi oluşları ve kişilerarası iletişimleriyle bağlantılı gerçek bir okul önceliğine dönüştürmelerine yardımcı olur. Okul topluluğuyla ortak bir vizyon oluşturmak, sosyal-duygusal öğrenme uygulamalarının “ek bir etkinlik” değil; okulda günlük öğretime, iletişime ve kararlara nüfuz eden bir yaklaşım olduğunu açıkça anlamayı sağlar.

Böyle bir vizyon açık biçimde tanımlandığında ve tutarlı şekilde iletilindiğinde, öğretmenlerin etkinliklerini, öğrencilerin beklentilerini ve topluluk katılımını uyumlu hâle getirmek kolaylaşır. Böylece herkesi ortak değerlerde birleştir: empati, işbirliği ve sorumluluk.

Hedef grup

Okul yönetim ekibi, öğretmenler, öğrenciler, veliler (vasiler, bakım verenler) ve yerel topluluk ortakları.

Zaman aralığı

İlk vizyon hazırlığı: 4–6 hafta.

Gözden geçirme: Her dönem bir kez.

Önerilen uygulama yolu

- Sosyal-duygusal öğrenme önceliklerini okulun stratejik planına dâhil etmek;
- Sosyal-duygusal öğrenmenin entegrasyonunu öğretmen veya yönetici toplantılarında tartışmak;
- Ortak değerleri okul etkinlikleri, toplantılar veya bültenler aracılığıyla iletmek;
- Velileri ve topluluk temsilcilerini okulun değerleri ve iyi oluşu hakkındaki tartışmalara dâhil etmek;
- Doğada deneyimsel öğrenmenin ve sanatın sosyal-duygusal öğrenme çıktıları açısından önemini vurgulamak.

Örnek

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin iletişim, işbirliği ve iyi oluşla ilgili ortak değerleri birlikte tartıştığı ve bu değerleri günlük okul uygulamalarına nasıl entegre edebileceklerini araştırdığı bir topluluk semineri ya da forumu düzenlenebilir.

Maliyetler

Maliyetsiz ya da çok düşük maliyet gerektiren bir eylem.

Geliştirilen sosyal-duygusal yeterlikler

Öz farkındalığı, empatiyi ve sorumlu karar almayı güçlendirir.

2 eylem: Uluslararası sosyal-duygusal yeterlik eğitimleri aracılığıyla personel yeterliklerinin güçlendirilmesi

Yönetimin rolü

Sosyal-duygusal yeterliklerin etkili biçimde geliştirilmesi yalnızca seçilen programlara değil, aynı zamanda öğretmenlerin ve eğitim destek uzmanlarının sosyal-duygusal yeterlikleri günlük uygulamalara entegre etme konusundaki hazırlıklarına ve özgüvenlerine bağlıdır. Bu eylem, okul yöneticilerinin, personelin sosyal-duygusal yeterlikler, sanat eğitimi ve açık hava pedagojisiyle ilgili mesleki gelişim etkinliklerine katılımı için koşullar oluşturarak okul içindeki kapasiteyi güçlendirmelerine olanak tanır.

Kurumsal açıdan bakıldığında, yapılandırılmış öğrenme etkinliklerine katılım tek tek öğretmenlerin girişimlerinden koordineli bütünsel okul modeline geçişi destekler. Uygun öğrenme fırsatlarını belirlemede, katılım imkânları yaratmada ve eğitimlerden sonra okul içinde bilgi paylaşımını sağlamada okul yönetiminin rolü temeldir.

Uluslararası mesleki gelişim girişimleri, çalışanların motivasyonunu ve sosyal-duygusal öğrenme ilkelerine ilişkin ortak anlayışı güçlendirerek sosyal-duygusal yeterliklerin geliştirilmesinin uzun vadeli sürdürülebilirliğine katkıda bulunur.

Hedef grup

Öğretmenler, okul yönetim ekibi ve eğitim destek uzmanları.

Zaman aralığı

Fırsatların araştırılması:
Sürekli.

Eğitime katılım: 2–5 gün.

Okul içinde bilgi paylaşımı: Katılımdan sonraki 2–4 hafta.

**Önerilen
uygulama yolu**

- Sosyal-duygusal yeterliklerin geliştirilmesiyle ilgili ulusal ve uluslararası mesleki gelişim fırsatlarını belirlemek;
- Personelin Erasmus+ KA1 hareketlilik faaliyetlerine katılımını teşvik etmek;
- Okul personeline kısa süreli eğitimler sunan Erasmus+ uluslararası işbirliği faaliyetlerine (TCA/TBV) katılım olanaklarını incelemek;
- Katılan personelin edindiği bilgileri toplantılar veya kurum içi eğitimlerle paylaşması için zaman ayırmak;
- Eğitim sonuçlarını okulun stratejik planına ve bu planın uygulama faaliyetlerine entegre etmek.

Örnek

Okul, iki öğretmeni ya da uzmanı Erasmus+ KA1 veya TCA (TBV) kapsamında finanse edilen, doğada eğitim yoluyla sosyal-duygusal yeterliklerin entegrasyonuna ilişkin uluslararası kısa süreli eğitimlere katılmak üzere görevlendirebilir. Eğitimlerden sonra katılımcılar, meslektaşları için kurum içi bir seminer düzenleyerek pratik yöntemleri — örneğin sanatsal etkinlikleri veya doğada işbirliği görevleri — tanıtır ve bunların okul bağlamına uyarlanmasına yardımcı olabilir.

Maliyetler

Erasmus+ veya kamuya açık diğer mesleki gelişim programları aracılığıyla desteklenebilir.

Geliştirilen sosyal-duygusal yeterlikler

Öğretmenlerin kendi duygusal farkındalığını, işbirliğini ve sorumlu karar alma becerilerini güçlendirir; aynı zamanda öğrencilerin sosyal-duygusal yeterliklerini geliştirir.

3. eylem: Sosyal-duygusal yeterliklerin geliştirilmesi sürecini izlemek için okul verilerinin kullanılması

Yönetimin rolü

Bu eylem, okul yöneticilerinin sosyal ve duygusal yeterliklerin geliştirilmesinde ne kadar ilerleme kayd edildiğini değerlendirmelerine ve hangi alanlarda daha fazla dikkat ya da değişiklik gerektiğini fark etmelerine yardımcı olur. Düzenli olarak gözden geçirilen veriler, bu girişimlerin tekil uygulamalar olarak kalmamasını, günlük okul yaşamının doğal bir parçası hâline gelmesini sağlar.

İzleme süreci basit ve açık olduğunda, öğrencilerin iyi oluşu, işbirliği veya katılımıyla ilgili zorluklar karşısında kanıta dayalı kararlar almak ve zamanında tepki vermek kolaylaşır. Verilerin bu şekilde kullanılması tüm topluluğun sosyal ve duygusal öğrenmenin bütün okulun ortak meselesi olduğunu daha iyi anlamasına da yardımcı olur ve bunun farklı sınıflarda tutarlı biçimde uygulanmasını teşvik eder.

Hedef grup

Okul yönetim ekibi, sosyal-duygusal yeterlikleri geliştirme grubu, öğretmenler ve eğitim destek uzmanları.

Zaman aralığı

Göstergelerin belirlenmesi: 2–3 hafta.

Veri toplama: Her dönem bir kez.

Gözden geçirme: Sosyal-duygusal öğrenme grubu toplantıları sırasında.

Önerilen uygulama yolu

- Sosyal-duygusal öğrenmenin uygulanmasına ilişkin basit göstergeler seçmek (örn. öğrenci katılımı, devam durumu, davranış olayları, kişilerarası etkileşimde yaşanan zorluklar);
- Okul iklimi ve iyi oluş hakkında öğrenciler ve/veya öğretmenlerle kısa anketler yürütmek;
- Mevcut gözlem verilerini veya öğretmen geri bildirimlerini analiz etmek;
- Değişimlere ilişkin bilgileri personel toplantılarında paylaşmak;
- Sonuçları, sonraki sosyal-duygusal öğrenme etkinliklerini veya eğitimlerini planlamak için kullanmak.

Örnek

Okul, her dönemin sonunda öğrencilerin işbirliği veya katılım eğilimlerini belirlemek amacıyla davranış ya da devamlılık verilerini analiz edebilir. Sonuçlara dayanarak yönetim, ek değerlendirme etkinlikleri, akran mentorluğu veya öğretmenlere yönelik hedefli destek uygulamalarına karar verebilir.

Maliyetler

Mevcut anket araçları (Google Sheets gibi) veya okul veri sistemleri kullanılabilir.

Geliştirilen sosyal-duygusal yeterlikler

Sosyal-duygusal öğrenme uygulamalarının zamanında düzenlenmesini sağlayarak duygu düzenleme, sosyal farkındalık ve sorumlu karar alma becerilerini güçlendirir.

II. OKUL TOPLULUĞUNUN KATILIMI

Aşağıda sunulan eylemler, okulların topluluklarını sosyal ve duygusal öğrenme girişimlerine ve deneyimsel öğrenme etkinliklerine dâhil etmek amacıyla uyarlayabilecekleri pratik fikirler sunmaktadır. Bu eylemler, sosyal ve duygusal yeterliklerin geliştirilmesinde okul ile topluluk arasındaki işbirliğinin önemini vurgular. Velilerin ve diğer topluluk ortaklarının katılımı, iyi oluşa yönelik ortak sorumluluğu güçlendirir, empati, işbirliği ve kapsayıcılık gibi değerleri pekiştirir.

4. eylem: Tüm okulu kapsayan bir sosyal-duygusal yeterlik geliştirme etkinliği düzenlemek (örn. “Duygular Fuarı”)

Yönetimin rolü

Bu eylem, sınıfta gerçekleşen eğitimi tamamlayan sosyal-duygusal yeterliklerin geliştirilmesine yönelik bütünsel okul etkinlikleri düzenlenmesini önerir. Bu tür etkinlikler öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer topluluk üyelerinin empatiyi, iletişimi ve işbirliğini teşvik eden faaliyetlere katıldığı ortak deneyimsel öğrenme fırsatları oluşturur.

Kurumsal açıdan bu tür etkinlikler, veliler ve yerel ortaklar dâhil olmak üzere çeşitli paydaş gruplarını sürece katarak sosyal ve duygusal öğrenmeyi ortak bir sorumluluk haline getirir. Farklı birimler arasında hazırlıkları koordine etmede, ortak mekânları tahsis etmede ve topluluğun aktif katılımını teşvik etmede yönetimin rolü temeldir.

Hedef grup

Öğrenciler, öğretmenler, veliler (vasiler, bakım verenler) ve yerel topluluk üyeleri.

Zaman aralığı

Hazırlık: 4–6 hafta.

Uygulama: 1 gün.

Gözden geçirme: En yakın personel veya uygulama grubu toplantısında.

Önerilen uygulama yolu

- Disiplinlerarası etkinliklerin planlanması için zaman ayırmak;
- Velileri ve topluluk ortaklarını katılıma davet etmek;
- Etkinliklerin veya yerleştirmelerin birlikte oluşturulmasını teşvik etmek;
- Farklı yaş grupları arasında işbirliği için olanaklar yaratmak;
- Etkinlik sonrasında değerlendirme oturumları düzenlemek.

Örnek

Öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin bir duygunun sanatsal biçimde ifade edilmesi ve işbirliğiyle ilgili yaratıcı ya da etkileşimli etkinliklere katıldığı bir “Duygular Fuarı” düzenlenir. Bu etkinliğe, ortak sanatsal yerleştirmeler, duygu haritalarının oluşturulması veya grup hâlinde hikâye oluşturma çalışmaları örnek verilebilir.

Maliyetler

Maliyetsiz veya çok düşük maliyetli bir etkinliktir; geri dönüştürülmüş malzemeler ve mevcut okul kaynakları kullanılabilir.

Geliştirilen sosyal-duygusal yeterlikler

Empatiyi, iletişimi ve sosyal farkındalığı teşvik eder.

5. eylem: Yaratıcı topluluk projeleri aracılığıyla sürdürülebilirliğin entegre edilmesi (örn. “Atık Sergisi”)

Yönetimin rolü

Bu eylem, sürdürülebilirlik temalarını okul ve topluluk etkinliklerine entegre ederek sosyal açıdan sorumlu davranışları geliştirmelerine olanak tanır. Sürdürülebilirlik eğitiminin yalnızca derslerle sınırlı kalması yerine; öğrencileri, öğretmenleri ve yerel topluluğu sürece dâhil eden yaratıcı projeler başlatmayı önerir.

Bu tür girişimler öğrencilerin gerçek sosyal durumlarda empatiyi, ortak sorumluluğu ve kolektif karar almayı uygulamaları için koşullar oluşturur. Ortaklıkları koordine etmede, mekânları tahsis etmede ve topluluk katılımını teşvik etmede yönetimin rolü esastır.

Hedef grup

Öğrenciler, öğretmenler, veliler (vasiler, bakım verenler) ve yerel topluluk üyeleri.

Zaman aralığı

Proje süresi: 4–8 hafta.

Kamuya açık sunum:

Projenin son haftası.

Önerilen uygulama yolu

- Topluluk için anlamlı bir sürdürülebilirlik teması seçmek;
- Velileri ve yerel ortakları sürece dâhil etmek;
- Ortak planlama için zaman ayırmak;
- Geri dönüştürülmüş veya doğal malzemelerin kullanımını teşvik etmek;
- Kamuya açık bir sergi ya da sunum düzenlemek.

Örnek

Öğrencilerin veliler ve topluluk ortaklarıyla birlikte geri dönüştürülmüş malzemelerden yerleştirmeler oluşturduğu bir “Atık Sergisi” düzenlenebilir. Bu süreçte tüketim veya çevresel sorumluluk temaları ele alınabilir.

Maliyetler

Maliyetsiz veya çok düşük maliyet gerektiren bir eylemdir.

Geliştirilen sosyal-duygusal yeterlikler

Sosyal farkındalığı, empatiyi ve sorumlu karar almayı teşvik eder.

III. SOSYAL VE DUYGUSAL ÖĞRENMENİN ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNE ENTEGRASYONU

Bu eylem grubu, sosyal ve duygusal öğrenmenin okuldaki günlük öğretim uygulamalarına ve sosyal etkileşimlere entegre edilmesine odaklanır. Sosyal ve duygusal yeterliklerin anlamlı biçimde geliştirilmesi için öğrencilerin bu yeterlikleri gerçek işbirliği durumlarında uygulayabilecekleri koşulların oluşturulması gereklidir.

6. eylem: Tematik sosyal ve duygusal öğrenme haftalarının düzenlenmesi

Yöneticilerin rolü

Bu eylem, sosyal ve duygusal öğrenmenin farklı eğitim konularına entegre edilmesine yardımcı olur. Sosyal ve duygusal yeterliklerin disiplinlerarası öğretim ve deneyimsel öğrenme yöntemleri aracılığıyla geliştirildiği belirli bir zaman aralığı oluşturur. Tematik sosyal ve duygusal öğrenme haftaları, sınıf etkinliklerini, doğada eğitimi ve sanatsal yöntemleri işbirliği, empati ve sorumlu karar alma gibi okul hedefleriyle birleştirme olanağı sunar.

Ders temelli öğretimden geçici olarak proje ya da etkinlik temelli öğrenmeye geçildiğinde, okullarda öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini gerçek durumlarda uygulayabilecekleri koşullar oluşur. Okul yöneticilerinin katılımı farklı branş öğretmenleri arasındaki hazırlıkları koordine etmede, okul programında zaman planlaması yapmada ve sosyal-duygusal öğrenmeyle ilgili hedeflerin öğretmenlere açık biçimde iletilmesini sağlamada önemlidir.

Hedef grup

Tüm sınıf düzeylerinden öğrenciler ve öğretmenler.

Zaman aralığı

Hazırlık: 4–6 hafta.

Uygulama: 1 hafta.

Gözden geçirme: Personel toplantısından veya uygulama ekibi değerlendirilmesinden sonra

**Önerilen
uygulama yolu**

- Sosyal ve duygusal yeterliklerle veya belirli bir beceriyle ilgili bir tema seçmek (örn. işbirliği, iletişim, çevresel sorumluluk);
- Öğretmenlerin disiplinlerarası planlama yapması için zaman ayırmak;
- Branş öğretmenlerini sosyal ve duygusal yeterlikleri öğretim içeriğine entegre eden etkinlikler geliştirmeye teşvik etmek;
- Programa doğada eğitim ve sanatsal etkinlikler dâhil etmek;
- Haftanın sonunda öğrenci sunumları veya grup katılımıyla değerlendirme çalışmalarını düzenlemek.

Örnek

İşbirliği veya sürdürülebilirlik haftası sırasında öğrenciler doğa sanatı etkinliğine katılabilir. Bu etkinlikte öğrenciler gruplar halinde yapraklar, taşlar, dallar veya kum gibi doğal malzemelerden geçici yerleştirmeler oluşturur. Her grup belirli bir değeri — örneğin güven, empati veya sorumluluk — yansıtan sanatsal bir çalışma oluşturmak için işbirliği yapar. Yaratıcı süreç boyunca öğrenciler tartışır, rolleri paylaşır ve ortak kararlar alır. Çalışma tamamlandıktan sonra gruplar eserlerini sunar ve nasıl iletişim kurdukları, anlaşmazlıkları nasıl çözdükleri ve birbirlerini nasıl destekledikleri üzerine değerlendirmeler yaparlar.

Maliyetler

Mevcut ders programı olanakları ve eldeki malzemeler kullanılarak maliyetsiz veya çok düşük maliyetle uygulanabilecek bir eylemdir.

Geliştirilen sosyal-duygusal yeterlikler

İşbirliği, iletişim ve sorumlu karar alma becerilerinin geliştirilmesini teşvik eder.

7. eylem: Yapılandırılmış değerlendirme uygulamaları (“Duygu Günlükleri”)

Yönetimin rolü

Bu eylem, değerlendirme/düşünmeyi okulun sosyal ve duygusal öğrenme sürecinde sistematik bir uygulama olarak entegre etmeye yardımcı olur. Yöneticiler yapılandırılmış düşünme uygulamaları ile sosyal ve duygusal öğrenmeyle ilgili deneyimlerin öğrencilerin duygusal tepkilerini, kişilerarası etkileşimlerini ve karar alma süreçlerini düzenli olarak değerlendirmelerine zemin hazırlarlar. Düzenli olarak uygulanan değerlendirme/düşünme çalışmaları, tekil sosyal ve duygusal öğrenme etkinliklerinin davranışları sürekli geliştirme sürecine dönüşmesine yardımcı olur.

Tüm okul düzeyinde tek bir merkezi değerlendirme aracının uygulanması yerine, değerlendirmenin amacını, sıklığını ve genel yapısını tanımlayan ortak bir değerlendirme sistemi oluşturulabilir. Bu yaklaşım, farklı sınıflarda ve yaş gruplarında esnekliği korurken tutarlılığı sağlamaya da olanak tanır.

Hedef grup

Tüm sınıf düzeylerinden öğrenciler. Uygulama, okul yöneticilerinin veya sosyal ve duygusal öğrenmeyi yürüten ekibin rehberliğinde öğretmenler tarafından gerçekleştirilir.

Zaman aralığı

Uygulama: Ayda bir kez.

Gözden geçirme: Her eğitim döneminin sonunda.

Önerilen

uygulama yolu

- Değerlendirmeyi sosyal ve duygusal öğrenme etkinliklerinin sürekli bir parçası hâline getirmek;
- Öğretmenler için ortak değerlendirme soruları veya yönergeleri hazırlamak;
- Değerlendirmeyi sınıf rehberlik saatlerine, doğada eğitime veya proje etkinliklerine entegre etmek;
- Öğretmenlere uygun değerlendirme biçimlerini seçme olanağı sunmak: yazılı, görsel veya sözlü;
- Uygulama ekiplerini, okul ortamının izlemenin bir parçası olarak özetlenmiş içgörüler — örneğin tekrar eden işbirliği veya iletişim zorluklarını — analiz etmeye teşvik etmek.

Örnek

Sınıf düzeyinde öğrenciler, iş birliği projelerinde, doğada eğitim etkinliklerinde veya yaratıcı atölyelerde yaşadıkları durumlar üzerine bireysel ya da grup hâlinde “duygu günlükleri” doldurabilir. Bu günlüklerde duygularını, başkalarıyla iletişimlerini ve takım çalışması ile karar alma süreçlerine ilişkin edindikleri içgörülerini açıklayabilirler.

Maliyetler

Defterler veya hâlihazırda mevcut dijital araçlar kullanılarak maliyetsiz ya da çok düşük maliyetle uygulanabilecek bir eylemdir.

Geliştirilen sosyal-duygusal yeterlikler

Öz farkındalığı, empatiyi, duygu düzenlemeyi ve sorumlu karar almayı teşvik eder.

8. eylem: Akran mentorluğunun uygulanması

Yönetimin rolü

Bu eylem, farklı yaş gruplarındaki öğrenciler arasındaki bağların güçlendirilmesine, işbirliği geliştirilmesi ve ilişki kurmanın teşvik edilmesine olanak tanır. Akran mentorluğu sistemleri, öğrencilerin gerçek sosyal durumlarda iletişim, empati ve ortak problem çözme becerilerini uygulamaları için fırsatlar sunar.

Kurumsal olarak yapılandırılmış mentorluk ilişkileri, okul topluluğu içinde gayri resmî destek ağlarını güçlendirebilir ve kapsayıcılık ile karşılıklı yardıma dayalı olumlu kişilerarası ilişki normlarının oluşmasına katkıda bulunabilir.

Hedef grup

Öğretmenlerin koordinasyonunda farklı sınıf düzeylerinden öğrenciler.

Zaman aralığı

Planlama ve eşleştirme: 4–6 hafta.

Uygulama: Tüm eğitim-öğretim yılı boyunca sürekli.

Önerilen

uygulama yolu

- Büyük sınıflardaki öğrenciler arasından potansiyel mentorları belirlemek;
- Onlara başlangıç eğitimi veya yönergeler sunmak;
- Mentorları daha küçük yaştaki öğrencilerle eşleştirmek;
- Düzenli görüşme zamanları belirlemek (örn. ayda bir kez);
- Öğrenme veya serbest zaman etkinliklerine ortak katılımı teşvik etmek.

Örnek

Büyük sınıflardaki öğrenciler küçük sınıflardaki öğrencilerin okula daha kolay uyum sağlamalarına veya projelerde işbirliği yapmalarına yardımcı olmak amacıyla onlarla eşleştirilebilir. Mentor ve menti çiftleri teneffüslerde ya da özel olarak ayrılmış zamanlarda bir araya gelerek grup çalışması, iletişim veya okulun günlük yaşamıyla ilgili zorlukları paylaşabilirler. Böylece öğrenciler, günlük durumlar içinde kişilerarası becerilerini geliştirirler.

Maliyetler

Maliyetsiz veya çok düşük maliyet gerektiren bir eylemdir.

Geliştirilen sosyal-duygusal yeterlikler

İlişki kurma becerilerini, empatiyi ve işbirliğini güçlendirir.

IV. ALTYAPININ GELİŞTİRİLMESİ

Bu eylemler, sosyal ve duygusal öğrenmenin okulun fiziki ortamına entegre edilmesine odaklanır. Amaç; duygusal farkındalığı, değerlendirme süreçlerini ve olumlu sosyal etkileşimi teşvik eden ortak mekânlar oluşturmaktır. Sosyal ve duygusal öğrenme ilkelerine uygun unsurların okul altyapısına dâhil edilmesi, öğrencilerin öz düzenleme ve işbirliği becerilerini geliştirmeleri için gayri resmî olanaklar sunar. Aşağıda sunulan eylemler, okulların sosyal ve duygusal öğrenme ilkelerini günlük okul mekânlarına entegre etmek amacıyla uyarlayabilecekleri pratik fikirler sunmaktadır.

9. eylem: Sosyal ve duygusal öğrenme bahçesinin oluşturulması

Yönetimin rolü

Bu eylem, ortak açık hava öğrenme mekânlarının kullanımı yoluyla sosyal ve duygusal yeterliklerin geliştirilmesinin teşvik eder. Okul bahçeleri ortak planlama, sorumluluk paylaşımı ve çevreye özen gösterme üzerine değerlendirme/düşünme için fırsatlar sunar.

Kurumsal açıdan bu tür girişimler, öğrenciler, öğretmenler ve topluluk ortakları arasında işbirliğini teşvik ederken sınıf dışındaki deneyimsel öğrenmeyi de güçlendirir.

Hedef grup

Öğrenciler, öğretmenler, veliler (vasiler, bakım verenler) ve topluluk ortakları.

Zaman aralığı

Planlama ve hazırlık: 6–8 hafta.

Uygulama ve kullanım: Sürekli.

Önerilen

uygulama yolu

- Bahçe kurulumu için uygun bir açık alan belirlemek;
- Öğretmenleri, öğrencileri, velileri (vasileri, bakım verenleri) ve topluluk ortaklarını davet etmek;
- Bakım için ortak sorumlulukları paylaşmak;
- Bahçe etkinliklerini proje temelli öğrenmeye entegre etmek.

Örnek

Okul, öğrenci grupları, veliler veya gönüllülerin katıldığı ekim-dikim ve bakım etkinlikleri düzenleyerek küçük bir öğrenme bahçesi kurulmasını ve sürdürülmesini organize edebilir.

Maliyet

Maliyetsiz veya çok düşük maliyet gerektiren bir eylemdir.

Geliştirilen sosyal-duygusal yeterlikler

İşbirliğini, sorumluluğu ve çevresel farkındalığı teşvik eder.

10. eylem: Okul ortamında sosyal ve duygusal öğrenme için değerlendirme mekânlarının oluşturulması

Yönetimin rolü

Bu eylem, sosyal ve duygusal öğrenmeyi okulun fiziki ortamına entegre edilmesini önerir. Bunun için duygusal farkındalığı ve öz düzenlemeyi teşvik eden, özel olarak tasarlanmış açık hava değerlendirme/düşünme mekânları oluşturulur. Sosyal ve duygusal öğrenme değerlendirme/düşünme durakları, öğrencilerin sınıf dışında durup kendi duygularını tanımları veya çatışmaları çözmeleri için gayri resmî olanaklar sunar.

Kurumsal açıdan, bu tür mekânların okulun ortak kullanım yerlerine entegre edilmesi, sosyal ve duygusal öğrenmeyi yalnızca sınıf içi bir etkinlik olmaktan çıkarıp tüm okulu kapsayan bir yaklaşım olarak güçlendirir. Uygun yerlerin belirlenmesinde, kurulumun koordine edilmesinde ve farklı yaş grupları için erişilebilirliğin sağlanmasında yönetimin rolü önemlidir.

Hedef grup

Tüm okul topluluğu.

Zaman aralığı

Planlama ve kurulum: 4–6 hafta.

Kullanım: Tüm eğitim-öğretim yılı boyunca.

Önerilen

uygulama yolu

- Okul alanında uygun yerleri belirlemek;
- Basit değerlendirme/düşünme soruları veya görsel unsurlar hazırlamak;
- Dayanıklı işaretler veya yönlendiriciler yerleştirmek;
- Sınıf rehberlik saatlerinde veya toplantılarda bunların kullanımını tanıtmak;
- Teneffüslerde veya geçiş zamanlarında gönüllü kullanımı teşvik etmek.

Örnek

Okul yerleşkesinde sık kullanılan bir yol boyunca yerleştirilen birkaç değerlendirme/düşünme durağından oluşan bir “Duygular Yolu” oluşturulabilir. Her durakta bir görsel unsur bulunabilir; örneğin duygu çarkı, sakinleşme stratejileri veya “Şu anda ne hissediyorum?” ya da “Sakinleşmeme ne yardımcı olabilir?” gibi kısa değerlendirme/düşünme soruları.

Duraklar ahşap işaretler, boyanmış taşlar veya lamine edilmiş levhalar gibi basit malzemeler kullanılarak kurulabilir. Bu duraklar, öğrencilerin farklı öz düşünme aşamalarından — örneğin duyguları tanıma, nedenleri adlandırma ve baş etme stratejileri seçme — sırasıyla geçebilmesi için kısa aralıklarla yerleştirilebilir.

Bireysel duygu düzenlemesini teşvik etmenin yanı sıra, bu tür mekânların okulun ortak yerlerinde bulunması, okul topluluğunda duygusal deneyimlerin kabul edildiği ve değer gördüğü yönünde önemli bir mesaj verir. Böylece fiziksel ortamın kendisi, iyi oluşun önemli olduğu anlayışını güçlendirir ve öğrencilere günlük zorluklarla başa çıkmada destek sağlar.

Maliyetler

Düşüktür; geri dönüştürülmüş malzemeler kullanılabilir.

Geliştirilen sosyal-duygusal yeterlikler

Duygusal farkındalığı, öz düzenlemeyi ve sorumlu karar almayı teşvik eder.

Kaynakça

- Becker, C., Lauterbach, G., Spengler, S., Dettweiler, U., & Mess, F. (2017). Effects of regular classes in outdoor education settings: A systematic review on students' learning, social and health dimensions. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14(5), 485. <https://doi.org/10.3390/ijerph14050485>
- Catterall, J. S., Dumais, S. A., & Hampden-Thompson, G. (2012). *The arts and achievement in at-risk youth: Findings from four longitudinal studies* (Research Report No. 55). National Endowment for the Arts. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED530822.pdf>
- Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL). (2020). CASEL's SEL framework: What are the core competence areas and where are they promoted? <https://casel.org/fundamentals-of-sel/>
- Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D., & Schellinger, K. B. (2011). The impact of enhancing students' social and emotional learning: A meta-analysis of school-based universal interventions. *Child Development*, 82(1), 405–432. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2010.01564.x>
- Farrington, C. A., Maurer, J., McBride, M. R. A., Nagaoka, J., Puller, J. S., Shewfelt, S., Weiss, E. M., & Wright, L. (2019). *Arts Education and Social-Emotional Learning Outcomes among K–12 Students: Developing a Theory of Action*. Chicago, IL: Ingenuity and the University of Chicago Consortium on School Research.
- Jennings, P. A., & Greenberg, M. T. (2009). The prosocial classroom: Teacher social and emotional competence in relation to student and classroom outcomes. *Review of Educational Research*, 79(1), 491–525. <https://doi.org/10.3102/O034654308325693>
- Lietuvos Respublikos Seimas. (2011). Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.395105>
- Maller, C. J., Townsend, M., Pryor, A., Brown, P., & St Leger, L. (2006). Healthy nature healthy people: 'Contact with nature' as an upstream health promotion intervention for populations. *Health Promotion International*, 21(1), 45–54. <https://doi.org/10.1093/heapro/dai032>
- Mann, J., Gray, T., Truong, S., Bryce, C., & Breunig, M. (2021). A systematic review protocol to identify the key benefits and efficacy of nature-based learning in outdoor educational settings. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(3), 1199. <https://doi.org/10.3390/ijerph18031199>
- Savina, E., Fulton, C., & Beaton, C. (2025). Teacher emotional competence: A conceptual model. *Educational Psychology Review*, 37, Article 40. <https://doi.org/10.1007/s10648-025-10018-2>
- UNESCO. (2020). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. UNESCO. <https://doi.org/10.54675/ASRB4722>
- UNESCO. (2024). *Why the world needs happy schools. Why the world needs happy schools: global report on happiness in and for learning - UNESCO Digital Library*
- Weissberg, R., Durlak, J., Domitrovich, C., & Gullotta, T.P. (2015). Social and emotional learning: Past, present, and future. *Handbook for social and emotional learning: Research and practice*. 3-19.
- Winner, E., T. Goldstein and S. Vincent-Lancrin (2013), *Art for Art's Sake?: The Impact of Arts Education, Educational Research and Innovation*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264180789-en>.
- Winner, E., T. Goldstein and S. Vincent-Lancrin (2013), *Art for Art's Sake?: The Impact of Arts Education, Educational Research and Innovation*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264180789-en>.

Yazar Biyografileri

Anna Aldén, İsveç

Peyzaj mimarı, lise meslek öğretmeni ve 2002'den beri belediye Doğa Okulları'nda öğretmenlik yapmaktadır. Anna, 4-9. sınıflar için açık havada dersler, okul ve okul öncesi öğretmenleri için açık hava eğitimi, açık hava yaşamı, doğa bilimleri ve doğa el sanatları konularında eğitim kursları düzenlemektedir. Anna, öğrenme konusunu daha iyi anlamak ve görselleştirmek için sıklıkla görseller ve modeller oluşturur ve kullanır.

Lotta Carlegård, İsveç

2003 yılından beri 4-9. sınıflar için İngilizce ve İsveççe dersleri veren açık hava eğitimcisi ve öğretmen. 2005 yılında, öğretmen eğitmeni, öğretim üyesi ve yazar olarak çalıştığı bağımsız bir doğa okulu olan Classroom without Walls'un (Duvarsız Sınıf) kurucusu. 2007 yılında "Att lära in engelska ute" (Açık Havada İngilizce Öğrenmek) adlı ders kitabını yayınladı ve "Teaching in the Outdoor Classroom – a Swedish Anthology of Activities" (Açık Hava Sınıfında Öğretim – İsveç Etkinlik Antolojisi) adlı kitabın editörlüğünü yaptı. Lotta, ilkökul ve ortaokul öğretmenlerine yönelik kurslar ve dersler vermektedir.

Bu çalışmalarını genellikle Doğa Okulu Derneği, İsveç Doğa Koruma Derneği, Balıkçılar Örgütü ve Okulda Orman Derneği gibi kuruluşlarla işbirliği içinde yürütmektedir. 2023-2025 yılları arasında Letonya ve Norveç ile birlikte yürütülecek Nordplus projesi "Doğa ile birlikte büyüyen okullar" gibi projelerde sıklıkla yer almaktadır. Ayrıca, turizm acentesi Discover Dalarna aracılığıyla doğa ve kültür rehberliği hizmetleri de sunmaktadır.

Burak Delier, Türkiye

Burak Delier (d. Adapazarı 1977). Sakarya Üniversitesi Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi'nde Doçent olarak çalışan Delier'in sanat ve siyaset ilişkisini tartıştığı yazıları Koç Üniversitesi Yayınları'ndan Sanat Dünyasının Senaryoları (2016) başlığıyla yayımlandı. Birçok formatta ürünler ortaya koyan sanatçı, Tarihin Küçük Odası (Karşı Sanat, 2022) ve Freedom Has No Script (Iniva, Londra, 2014) gibi kişisel sergilerin yanında Bardergi: Kendini Bar Zanneden Dergi (Eylem Akçay, Emre Tansu Ketten ve Taylan Kesanbilici ile, 2018) gibi kolektif projeler de gerçekleştirmektedir. Katıldığı grup sergiler arasında; İstanbul. Tutku, Neşe, Öfke, MAXXI Müzesi, Roma (2015), Unrest of Form, Viyana (2013), 2010 ve 2008 Taipei Bienalleri, 10. İstanbul Bienali (2007) sayılabilir. Kolektif ve bireysel çalışmalarında kapitalizm ve güncel sanat pratikleri arasındaki ilişkiyi görünür kılmakla ilgilenen Delier, gerilla taktikleri ve gündelik yaşamdan ödünç aldığı stratejilerle absürd kesişmeler yaratarak hayatı bir araştırma nesnesi haline getirir.

Akvilė Girdzijauskaitė, Litvanya

Akvilė Girdzijauskaitė, Eğitim Bilimleri alanında yüksek lisans derecesine ve öğretmenlik yeterliliğine sahiptir. Öğretmen eğitimi programlarında ve çeşitli vakıflarda proje yöneticisi olarak deneyim sahibidir. Doğa ve hayvanları seven tutkulu bir kişi olan Akvilė, şehirden küçük bir köye taşınmış ve burada partneri Mindaugas Kazlauskas ile birlikte bir alpaka çiftliği ve enformel eğitim orman okulu “Miško Briedžio mokykla” kurmuştur. Burada, eğitim alanındaki geçmişini sürdürülebilirlik, topluluk ve doğada ve doğa aracılığıyla öğrenme konusundaki bağlılığıyla birleştirmiştir.

Sigita Girdzijauskienė, Litvanya

Sigita, Vilnius Üniversitesi'nden psikoloji bölümünden mezun oldu. Vilnius Üniversitesi Psikoloji Enstitüsü ve Litvanya Eğitimde Kapsayıcılık Merkezi'nde çalışmaktadır. Başlıca araştırma alanları arasında çocukların öğrenme, davranışsal ve duygusal zorlukları, çocukların ve ergenlerin bilişsel yetenekleri, yaratıcılık ve üstün yeteneklilik bulunmaktadır. Sigita, üstün yetenekli çocukların eğitimi konusunda öğretmenlere yönelik çok sayıda seminer vermektedir. Ayrıca, psikolog adaylarına ve psikologlara çocukların psikolojik değerlendirmelerinin yapılmasına ilişkin eğitim vermektedir. Sigita, üniversitede ve Miško briedis kuruluşu ile işbirliği içinde, öğrenci öğreniminde açık hava eğitimi ilkelerinin uygulanmasına ve hayvan destekli eğitime ilişkin projeler yürütmektedir. Ayrıca, çocuk gelişimi, öğrenme ve psikolojik değerlendirme konularında çok sayıda bilimsel makalenin ortak yazarıdır.

Mindaugas Kazlauskas, Litvanya

Mindaugas Kazlauskas fenomenoloji alanında doktora sahibidir ve 2007 yılından bu yana çeşitli kuruluşlarda proje yöneticisi, uzman ve değerlendirici olarak çalışmaktadır. Araştırmaları, fenomenolojik felsefe bağlamında deneyimsel öğrenme, geleneksel olmayan eğitim yöntemleri, bilinç kavramı ve hayvan-insan ilişkileri üzerine odaklanmaktadır. Miško Briedis Okulu'nun kurucularındandır ve Miško Briedis Ükis'te çiftçilik yapmaktadır. Daha fazla bilgi için: www.miskobriedis.lt

Mürsel Koca, Türkiye

Mürsel Koca, 1985 yılında Eskişehir’de doğdu. 2003 yılında Eskişehir Anadolu Lisesi’nden mezun oldu ve Anadolu Üniversitesi’nde seramik eğitimi aldı. 2014 yılında Sakarya Üniversitesi Seramik ve Cam Bölümü’nde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı. 2016 yılında Sakarya Üniversitesi’nde Seramik alanında yüksek lisansını tamamladı ve Anadolu Üniversitesi’nde Seramik alanında Sanat Yeterlilik programına devam etti. Halen Sakarya Üniversitesi’nde araştırmacı olarak akademik ve sanatsal çalışmalarına devam etmektedir.

Stina Lindblad, İsveç

2002 yılından beri açık hava eğitimcisi ve biyoloji alanında yüksek lisans sahibi. Bağımsız bir doğa okulu olan Sustainable Learning’in kurucusu ve burada öğretmen eğitmeni, öğretim üyesi ve yazar olarak çalışmaktadır. Öğretmen el kitapları Att lära in svenska ute (Açık Havada İsveççe Öğrenmek), Att lära in svenska ute 2 (Açık Havada İsveççe Öğrenmek 2) ve Att lära in SFI ute (Açık Havada Yeni Diller Öğrenmek), Leka och lära genom fysisk aktivitet ute (Açık Havada Fiziksel Aktivitelerle Oynamak ve Öğrenmek) ve Teaching in the Outdoor Classroom – a Swedish Anthology of Activities (Açık Hava Sınıfında Öğretim – İsveç Etkinlikleri Antolojisi) kitaplarının ortak yazarıdır. Att lära in ute för hållbar utveckling (Sürdürülebilir Eğitim için Açık Havada Öğrenme) kitabının ortak yazarı ve editörüdür. Stina, okul sisteminin her kademesindeki öğretmenler için kurslar ve dersler vermektedir ve ana odak noktası Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’dir. Stina, Doğa Okulu Derneği’nin eski başkanı ve İsveç Doğa Koruma Derneği’nin eski başkan yardımcısıdır. İsveç’in öğretmenler için düzenlediği en büyük açık hava eğitim etkinliklerinden bazılarının, Skogen som klassrum (Orman Sınıfı) ve Mer friluftsliv i skolan (Okullarda Yaban Hayatı Eğitimi) proje liderliğini yapmıştır. Stina şu anda İsveç’in çeşitli belediyelerinde yöntem geliştirme çalışmaları yürütmektedir.

Mamerta Ralytė, Litvanya

Mamerta, Vilnius Üniversitesi Felsefe Fakültesi'nde uluslararası proje yöneticisi olarak çalışmaktadır ve burada akademik personelin araştırma girişimlerini geliştirme ve koordine etme konusunda destek vermektedir. Eğitim Bilimleri alanında yüksek lisans derecesine sahip olan Mamerta, Litvanya ve yurt dışında, Vietnam, Çin ve ABD dahil olmak üzere, öğretmenlik alanında birkaç yıllık deneyime sahiptir. Sosyal ve duygusal öğrenmenin yanı sıra açık hava ve deneyimsel eğitime büyük ilgi duyan Mamerta, bu yaklaşımları öğrencilerin gelişimini ve refahını desteklemenin anlamlı yolları olarak görmektedir. Ayrıca, eğitimde yeniliği teşvik eden çeşitli uluslararası işbirliklerinde de yer almaktadır.

Laura Stašaitytė, Litvanya

Laura, eğitim olarak filolog, meslek olarak çevirmen ve doğa severdir. Vilnius Üniversitesi Filoloji bölümünden mezun olan Laura, film ve çocuk kitapları çevirmeni olarak çalışmakta, doğa koruma ve açık hava pedagojisi ile ilgili eğitim projelerine katılmakta ve açık havada hayatta kalma konusuyla ilgilenmektedir.